

Sissel Reichelt

1938-2020

PUBLISERT 1. april 2020

Professor Sissel Reichelt døde brått 18. mars, 81 år gammel. Hun var aktiv både som psykoterapeut og forsker til det siste. Hennes lange karriere som psykolog startet i 1960, bare 22 år gammel, og hennes siste artikkel, skrevet sammen med Jan Skjerve, sto i Psykologtidsskriftet 3. februar i år.

Ingen i norsk psykologi har som Sissel kombinert teoretisk analyse med praktiske behandlingsmetoder.

Hennes viktigste bidrag til psykologifaget har vært å stille spørsmål. Gjennom en kritisk og utforskende holdning til eget og andres arbeid mobiliserte hun mange til å være med og søke etter nye svar.

Det begynte med en artikkel i Nordisk Psykologi i 1972: «Er psykoanalytisk egopsykologi en modell som har mistet sin relevans i moderne barne- og ungdomspsykologi?». Hun gjennomgikk saker som viste hvordan behandlingspraksis oftest var basert på analyser av barnets personlighetskjenner og potensielle årsaker til skjevutvikling, samtidig som denne formen for utredning hadde liten nytteverdi for familier og barn som strevde. De sosiale sammenhenger barnet inngikk i, fikk lite oppmerksomhet. Sissel etterlyste mer interaksjonsorienterte forståelsesmåter, og inngangen til dette fant hun i sosial læringsteori. Hun prøvde ut en mer deskriptiv og observerende analyse av de utfordringene barnet hadde, framfor å lete etter forklaringer i barnets personlighet. Hun pekte på det som kunne være opprettholdende samspillsmønstre i barnets sosiale miljø. På denne måten åpnet hun en mer direkte og etterprøvbar vei, fra forståelse til intervensjon og effekt, og viste til metoder som kunne anvendes i barns naturlige miljøer. Hennes mange år ved Lillehagen poliklinikk ga henne rike muligheter til å arbeide med barn og familier, og til å involvere studenter og kolleger i dette utviklingsarbeidet.

Da hun forlot stillingen som sjefpsykolog ved Lillehagen for å bli universitetslærer på full tid, var det for å svare på etterspørselen etter hennes kunnskap fra studentene ved Psykologisk institutt på Universitetet i Oslo. Her bygget hun opp en egen fordypningssekvens i den kliniske utdanningen, sosial-klinisk sekvens, basert på sosial læringsteori, kommunikasjonsteori og systemisk tenkning. Som lærer og forsker utvidet hun teorigrunlaget og de praktiske metodene.

Sissel fant nye innganger til behandlingsarbeid i familierterapi, og var tidlig ute med å filme familierterapi timer og å anvende det reflekterende teamet i terapiarbeidet. Terapirommet skulle åpnes opp, alle skulle bidra, og alles forståelse var relevant. Hun var aktiv deltaker i forskningsteam som utforsket en familierapeutisk tilnærming i behandling for klientgrupper med særlige belastninger: Familier der det var mistanke om seksuelle overgrep, der noen av medlemmene hadde alvorlige rusproblemer, og i flyktningfamilier. I slike studier var det kvalitative og fortolkende metoder som gjaldt. Sissels aldri sviktende evne til å stille gode spørsmål, være genuint engasjert og lyttende og aldri ta ting for gitt gjorde henne også til en helt spesiell samtalepartner. Som medforsker og som veileder var det den terapeutiske dialogen hun ville forstå og videreutvikle.

Over lang tid har Sissel hatt en helt sentral rolle i spesialistutdanningen for psykologer. Hun var en av drivkreftene bak etableringen av Institutt for aktiv psykoterapi (IAP) i 1982. Etter nesten førti år driver faggruppene stadig en rekke spesialiseringløp for kliniske psykologer. Forløperen til IAP var et forum for egenutvikling for Sissel og hennes nærmeste terapeutkolleger, der nye strømninger i faget ble lest og diskutert, utprøvd og diskutert på ny.

Sissel hadde en tydelig praktisk innretning på sin forskning og et reflektert teoretisk grunnlag for sin undervisning. Etter hvert ble hun også opptatt av veiledningsrelasjonen og dens betydning for terapeututvikling. Hun var en av initiativtakerne til å starte et systematisk opplæringsprogram i veiledning i regi av Norsk psykologforening. Sannsynligvis er hun den norske psykologen som har holdt flest veiledningskurs. Det er ikke mulig å anslå hvor mange psykologer som har hatt Sissel som inspirator og støttespiller i sin utvikling til å bli psykolog. Når så mange har søkt henne, skyldtes det ikke bare hennes faglige kompetanse, men også hennes holdninger i arbeidet med mennesker. Det er fristende å si om Sissel at hun var den fødte veileder – og hun gjorde andre gode. Gjennom sin evne til å ta andre på alvor, utforske og lytte med interesse, og bringe inn solid faglig kunnskap, ble hun en veileder som gjorde en forskjell for hver enkelt kandidat.

Gjennom livet hentet Sissel inspirasjon fra en rekke teoretiske kilder. Snarere enn å teste ut teoriens gyldighet i et deduktiv resonnement var hun opptatt av å ta teori i bruk på induktive måter. Resultatet måtte følges opp, god dokumentasjon var kasus-spesifikk. Generaliseringer var forslag. Hennes siste prosjekt – med Jan Skjerve – var å utvikle en relevant og gyldig metode for å beskrive og forstå endringsprosesser i psykoterapeutiske forløp. De ble partnere i alle betydninger av ordet. De kalte metoden Topic Change Process Analysis (TCPA) og publiserte sammen i internasjonale tidsskrifter.

Vi som sto Sissel nær, kommer til å savne hennes væremåte preget av utålmodig iver og skarp analytisk evne. Hun var konkret og utfordrende, og dessuten nysgjerrig, raus, og åpen for alt det uvanlige. I tillegg var hun en følgesvenn i fysisk utfoldelse, enten det var i treningsstudioet eller ute i naturen, til fots eller på ski. Ja, det er alt dette – som også ble en del av oss selv – som vi vil savne.

Hanne Haavind

Nora Sveaass

Odd Arne Tjersland

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 57, nummer 4, 2020, side 318 - 319

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 57, nummer 4, 2020, side 318-319